

FÓKUSZPONT

KIÚJULÓ HARCOK SZÍRIÁBAN – ÚJABB MENEKÜLTVÁLSÁG A LÁTHATÁRON?

Meglepetésszerű offenzívát indítottak a szíriai felkelők a kormányerők ellen. Az iszlamisták elfoglalták az ország legnépesebb városát, Aleppót és megindultak déli irányba. Ezzel a 2020-ban befagyott polgárháború folytatódni látszik. A harcok első napjaiban közel tízezen hagyták el otthonaikat. De számíthatunk-e arra, hogy újabb menekülthullám indul meg Európa fele?

Az elmúlt év eseményei átirták a közel-keleti erőviszonyokat. Az Izraellel vívott harcok, valamint a gazdasági válság és társadalmi feszültségek megroppantották a libanoni Hezbollah erejét, a síita csoport fő támogatója, Irán pedig – amely maga is gazdasági nehézségekkel küzd – keveset tett szövetségesének megsegítése érdekében. Közben Oroszország részéről jelentős erőforrásokat emészt fel az ukrajnai háború. Mivel Bassár al-Aszad és a szíriai rezsím túlélését elsősorban a Hezbollah, Irán és Oroszország támogatása biztosította, a szíriai ellenzék úgy érezhette, hogy eljött a cselekvés ideje.

A szír kormányt támogató Oroszország és az ellenzék mögött álló Törökország 2020 márciusában hozott tető alá tűzszünetet Szíriában, amivel gyakorlatilag felosztották maguk között az országot, a frontok pedig befagytak. Az ország kétharmadát a kormányerők ellenőrzik, északon a törökök fizikai jelenléte mellett ellenzéki kormány van hatalmon, az északnyugati Idleb tartományt pedig a Hajat Tahrír as-Sám nevű iszlamista frakció irányítja. A nyugati, olajban gazdag területeken az Egyesült Államok és zömében kurd szövetségeseik tűzték ki a zászlót. A rossz gazdasági helyzet miatt azonban mind a kormány, mind a felkelők súlyos kihívásokkal néznek szembe.

November utolsó napjaiban a Hajat Tahrír as-Sám offenzívát indított, egyetlen nap alatt elfoglalva az északi régió gazdasági fővárosát, Aleppót, majd megindult dél felé. A kormányerők visszavonultak, az orosz légierő pedig légitámadásokat indított a lázadók állásai ellen. Az iszlamisták akciója mögött bizonyára a török kormány jóváhagyása állt, hiszen az általuk uralt

területek teljes segély- és áruellátása Törökországon keresztül történik, így önállóságuk korlátozott.

Ankara és Damaszkusz az elmúlt évben tárgyalásokat folytattak a diplomáciai kapcsolatok újrafelvételéről. Ez Ankara számára a már Törökországban élő 3,6 millió szíriai menekült hazatérése miatt fontos, akik jelenléte súlyos társadalmi és politikai feszültségeket okoz. A damaszkuszi rezsím azonban a béke feltételeként a törökök Észak-Szíriából való kivonulását szabta meg, ami török részről biztonsági okokból elfogadhatatlan. Az álláspontok kibékíthetatlensége miatt a közelmúltban a tárgyalások elakadtak. A jelenlegi offenzívával viszont Ankara jelentősen javított pozícióján nemcsak a szír kormánnyal, de Moszkvával szemben is.

Az újrainduló harcok miatt felerősödött a belső migráció, sokan keresve menedéket más szíriai városokban. Az elkövetkező időszak népmozgása a harcok alakulásán múlik, amit elsősorban a háttérben zajló török-orosz, illetve török-iráni alkuk fognak meghatározni. A török kormány mindent meg fog tenni, hogy megakadályozza a további szír tömegek érkezését, hiszen az belpolitikailag súlyos gondokat okozna számára. A népmozgást megakadályozandó a két ország közötti határon 781 kilométeres fal húzódik, amelyet a török hatóságok fegyverrel védenek.

A Törökországban élő sírek hazatelepítése prioritás Ankara számára, így a harcok és alkuk eredményének függvényében nem kizárt, hogy Ankara biztonsági garanciákat kínál a lázadóknak és megerősíti jelenlétét az általuk ellenőrzött területeken, ahova - mivel az infrastrukturális feltételek részlegesen már adottak - megindulhat a menekültek visszatelepítése. Ez az Európára nehezedő nyomást is mérsékelheti. Ha azonban a kormányerők rendezni tudják soraikat és orosz segítséggel visszaverik az iszlamistákat, az negatív hatással lesz az eddigi lázadó területeken élő 5 millió ember életére is, így a Törökországba és ezáltal Európába irányuló irreguláris migráció fokozódni fog.